

фізичних навантажень, досягається при чіткому програмуванні всього процесу фізичної підготовки.

Отже, підсумовуючи вище сказане, слід наголосити, що дотримання основних форм і принципів проведення занять зі спеціальної фізичної підготовки забезпечить доброякісне викладання навчального матеріалу. Виявлено, що управління фізичною підготовкою сприяє підвищенню ефективності та результативності проведення навчальних занять.

Література

1. Бабенко В. Г., Дзюба С. М., Янко І. В. Теоретичні аспекти управління системою фізичної підготовки практичних органів і підрозділів внутрішніх справ України. – К : Вісник Академії управління МВС, 2008. № 4. – С. 146-154.
2. Мельниченко А.П. Деякі аспекти оптимізації фізичних навантажень на заняттях з фізичного виховання у вузі / А. П. Мельниченко, А. В. Хайкин // Збірник наукових праць Кіровоградського держ. педагогічного інституту ім. В. Вінниченка. – Кіровоград, 2002 – С. 158-162.
3. Зеленюк О. В. Індивідуалізація навчального процесу з фізичного виховання на підставі комплексного оцінювання рухової підготовленості та рівня соматичного здоров'я студентів / О. В. Зеленюк // Автореф. на здобуття наукового ступеня кандидата наук з фіз. виховання і спорту: 24.00.01. – Харків, 2004. – 20с.
4. Вострокнутов Л. Д. Спеціальна фізична підготовка та її викладання у вищих навчальних закладах МВС України (науково-методичний аспект) [Електронний ресурс] / Л. Д. Вострокнутов. // Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ. – 2003. – Вип. 23. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKhnuvs_2003_23_60

Анастасія Василівна Титаренко – студентка І курсу Сумської філії
Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: **Надія Михайлівна Демиденко** – завідувач кафедри
гуманітарних дисциплін Сумської філії Харківського національного
університету внутрішніх справ, кандидат історичних наук,
старший науковий співробітник

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ БРАТСЬКИХ ШКІЛ НА УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЛЯХ У XVI- XVII СТ.

Майже до кінця XVI століття українські землі входили до складу різних держав: Московського князівства, Великого князівства Литовського, королівської Польщі, князівства Молдови, Кримського

ханства, Османської імперії. Після проголошення Люблінської унії 1569 року утворюється нова держава – Річ Посполита, до складу якої ввійшли Польща і Литва. За Люблінською унією більшість українських земель, включаючи Київ, потрапляють під вплив Польського королівства. У Польщі, яка у XVI ст. стає однією з найбільших країн Європи, українці зазнають соціальних і релігійних утисків. Саме у цей час активізується діяльність православних братств, при яких функціонують благодійні і просвітні установи, школи, друкарні, шпиталі.

М. Грушевський, аналізуючи діяльність братств, зазначає: «В дійсності заповняла життя брацтва оборона своїх національних прав: особливо так було у Львові, де більш ніж де українське міщанство відчувало чуже ярмо над собою і братство стало головним огнищем і органом сеї боротьби. Серед них виступають найбільш горячі оборонці освіти, школи, письменської роботи – а перед усім своєї української школи, і школи як єдиного рятунку від національної загибелі» [1, с. 224].

Дійсно, особливу увагу братства приділяли створенню шкіл, серед яких найвідомішими були: Львівська (1586), Віленська (1592), Мінська (1592), Дубнівська (1604), Замостівська (1606), Брестська (1615), Київська (1615), Луцька (1624), Полоцька, Кам'янець – Подільська, Вінницька та інші. До братських шкіл приймалися діти всіх станів. На базі братств починали свою діяльність перші українські друкарні. Так, «вже у 1570-х роках удався під крила львівського братства Іван Федорович, покинувши Заблудів» [2, с. 225].

Серед дослідників, які займалися вивченням діяльності братських шкіл слід назвати В. Аскосенського, К. Ю. Харламповича, Н. І. Петрова, І. Ісаєвича. Але свідчення, особливо про перші братські школи, залишаються вельми обмеженими.

Відомо, що при викладанні дисциплін запроваджувались різні методи: пояснення, бесіда, самостійна робота, диспут, взаємне навчання. Для закріплення навчального матеріалу широко практикувалось повторення. За поведінкою учнів, включаючи виконання домашніх завдань, стежили виділені на кожний тиждень чергові учні. Школу часто відвідували батьки учнів, які контролювали поведінку дітей. Віддаючи дітей до школи, батьки підписували з ректором школи договір, в якому зазначалися обов'язки школи і батьків.

Як зазначає І. Крип'якевич, братські школи мали свій статус, або «Порядок». У ньому висувалися суворі вимоги не лише до учнів, а й до вчителів: «Дидаскал, або учитель школи має бути благочестивий, розумний, смиренно-мудрий, лагідний, не п'яниця, не розпусник, не хабарник, не сребролюбєць, не гнівливий, не зависник, не сміхун, не чародій, не байкар, не прихильник єресей, а підмога благочестя, що являє

собою образ добра в усьому... Дидаскал, взявши доручену йому дитину має вчити її з промислом доброї науки, за непослух карати не по-тиранськи, а по-учительськи, не забагато, а по силі....» [3, с. 126].

Важливою умовою шкільною життя була рівність учнів: «Багатий над убогим у школі нічим вищим не має бути, тільки самою наукою, тілом же всі рівні. Дидаскал має вчити любити всіх дітей зарівно, як синів багатих так і синів убогих, і тих, що ходять по вулицях поживи просити» [3, с. 127].

Для заохочення учнів до навчання запроваджувалась черга місць у класі – від перших до останніх. Найкращий учень називався імператором і сидів поруч із учителем. На перших лавках сиділи найкращі учні – сенатори, які складали сенат. Хто хотів потрапити у сенатори чи імператори повинен був скласти «записку», у якій занотовував помилки тих, хто вважався кращим за нього. Коли «імператор» чи «сенатор» помилився у відповіді, то повинен був поступитися своїм місцем переможцю. Інколи клас поділявся на «греків» і «римлян» для організації активного змагання у навчанні.

Найбільш «нетямущі» сиділи на останній «ослячій» парті і ризикували отримати від своїх товаришів шапку з ослячими вухами. За шкільні провини карали різками. Кару здійснював один із старших учнів, що виконував обов'язки цензора і повинен був дбати про порядок у школі.

Всього наприкінці XVI – поч. XVII ст. функціонувало близько тридцяти братських шкіл. Ці школи відіграли велику роль не лише у поширенні української освіти, а й стали міцним фундаментом для заснування українських духовних і наукових центрів, зокрема Острозької та Києво-Могилянської академій.

Література

1. Грушевський М. Ілюстрована Історія України / М.Грушевський. – Київ: Друкарня акц. тов-ва «Петро Барський», 1917. – 543 с.
2. Огієнко І. Українська культура. Коротка історія культурного життя українського народу / І. Огієнко. – К, 1918. – 268 с.
3. Історія української культури / За ред. Крип'якевича. – К. : Либідь, 1990. – 356.